

BOEK: 100 JAAR VEB

Dit artikel is een ingekorte en vereenvoudigde weergave van een hoofdstuk in de juridische Jubileumbundel '100 jaar VEB'. De jubileumbundel is te bestellen op de website van uitgever Wolters Kluwer.

Scan de QR-code om het boek te bestellen:

Maar ook hier floot de Hoge Raad de OK terug. Nauwelijks drie maanden later vernietigde de Hoge Raad de beschikking van de OK. De Hoge Raad koos voor de in het handelsverkeer vereiste rechtszekerheid en oordeelde dat ABN Amro geen goedkeuring aan de aandeelhoudersvergadering hoefde te vragen. Door die snelle uitspraak van de Hoge Raad kon de verkoop van LaSalle gewoon doorgaan. Overigens bleef het consortium ook zonder LaSalle nog steeds geïnteresseerd in de overname van ABN Amro. De ABN Amro-aandeelhouders ontvingen uiteindelijk zo'n tien miljard meer dan het bestuur van ABN Amro had voorzien toen zij voorsorteerden op het bod van Barclays.

PENDULE

In juridische kringen is veel gediscussieerd over de richting van het ondernemingsrecht. Een

hoogleraar vergeleek het ondernemingsrecht van de laatste decennia met een pendule. In de jaren 90 gingen steeds meer stemmen op om de positie van aandeelhouders ten opzichte van bestuur en raad van commissarissen te versterken. De boekhoudschandalen van eind jaren 90 en begin deze eeuw, gevolgd door de code-Tabaksblat, waren daar debet aan. In 2007/2008 sloeg de stemming echter om. De uitspraak van de Hoge Raad inzake ABN Amro past binnen dit bredere kader. Aandeelhoudersrechten lijken daarna steeds meer in het verdomhoekje terecht te zijn gekomen.

Tot op de dag van vandaag is deze neergaande beweging van de pendule nog niet gestuit. Inzake AkzoNobel bijvoorbeeld, werd het in 2017 de aandeelhouders – zowel door de OK als de voorzieningenrechter – belet, gebruik te maken

van hun recht een buitengewone aandeelhoudersvergadering uit te schrijven om te stemmen over het ontslag van de voorzitter van de raad van commissarissen.

Het recht van de ava om bestuurders en commissarissen te ontslaan is een kernbevoegdheid. De wet bepaalt ten aanzien van bestuurders zelfs dat de ava bestuurders 'te allen tijde' kan ontslaan en hetzelfde geldt ook voor commissarissen. De eerder genoemde Stork-doctrine bepaalde nog dat de aandeelhoudersvergadering haar opvattingen tot uitdrukking kan brengen door uitoefening van de haar in wet en statuten toegekende rechten. Onder bepaalde omstandigheden is dat dus niet meer zo.

In het geschil tussen Boskalis/Fugro werd het de aandeelhoudersvergadering in 2018 zelfs belet een informele stemming te houden over een onderwerp dat behoort tot "de aangelegenheid van het bestuur", zo oordeelde de Hoge Raad in 2018.

Aandeelhouders in beursvennootschappen zijn daarom in veel gevallen aangewezen op meer symbolische aandeelhoudersrechten, zoals het onthouden van discharge of erger nog, het stemmen met de voeten. Dat is geen goede ontwikkeling. De pendule van het ondernemingsrecht zwiept door in een aandeelhouders-onvriendelijke richting. Dat is ook te zien nadat een openbaar bod is uitgebracht en diverse juridische constructies in stelling worden gebracht om de achterblijvende minderheidsaandeelhouders uit te roken.

Als aandeelhouders niet – of bijna niet meer – van hun bevoegdheden gebruik kunnen maken, verzwakt dat de *checks and balances* binnen de onderneming. Aan een van de grondbeginselen van corporate governance wordt daarmee getornd. Dit heeft op de lange termijn onvermijdelijk consequenties voor het door corporate governance beoogde evenwicht en uiteindelijk voor het investeringsklimaat in Nederland.